

NOTAT

Dato: 25. mars 2021
Prosjektnavn: Gebyrsimulering
Utarbeidet av: Ole Martin Gulla
Kvalitetssikring: Odd Kjetil Krekvik
Mottaker: Hitra kommune
Side: 1 av 27

Hitra kommune - Simulering av fremtidige kostnads- og gebyrnivå ved overtaking av private vannverk og investeringer i tråd med hovedplan for vann

1. Innledning

EnviDan AS har på oppdrag fra Hitra kommune utarbeidet en konsekvensanalyse for å analysere hvordan det fremtidige kostnads- og gebyrnivået i kommunen vil påvirkes dersom kommunen gjennomfører investeringer i tråd med hovedplan for vann, samt overtar private vannverk i kommunen.

EnviDan har over 15 års erfaring som rådgiver og programvareleverandør innen selvkostområdet. Per i dag benytter over 300 kommuner og IKS vårt selvkostverktøy.

2. Oppsummering

I notatet sammenlignes forventet kostnads- og gebyrnivå i Hitra kommune i fem ulike scenarioer. Scenario 1 tar utgangspunkt i kommunens opprinnelige budsjetterte kostnads- og gebyrnivå for 2021 og årene frem til 2031.

I scenario 2 skisseres forventet kostnads- og gebyrnivå i kommunen for perioden 2021 til 2031 med forutsetning om at kommunen totalt investerer nærmere kr 164 millioner i tråd med hovedplan for vann.

I scenario 3 skisseres forventet kostnads- og gebyrnivå i kommunen for perioden 2021 til 2031 med forutsetning om at kommunen totalt investerer nærmere kr 90 millioner i overtakelse av private vannverk. I scenario 3 får dessuten kommunen 540 nye abonnenter som kobler seg på det kommunale ledningsnettet.

I scenario 4 slås forutsetningene i scenario 2 og 3 sammen og skisserer dermed forventet kostnads- og gebyrnivå i kommunen for perioden 2021 til 2031 med forutsetning om at kommunen totalt investerer nærmere kr 254 millioner i tråd med hovedplan for vann og overtakelse av private vannverk.

Scenario 5 har mange likhetstrekk med scenario 4, men beløpene som investeres i dette scenarioet er i underkant av 250 millioner i perioden fra 2021 til 2031. Foruten litt forskjellig total investeringskostnad er dette scenarioet sammenfallende med scenario 4.

EnviDan

Tabellene på nedenfor oppsummerer forventet økning i normalgebyr og kapitalkostnader for de ulike scenarioene i gebyrsimuleringen. Tabellene er sammenfallende med tabellene i kapittel 9.

Normalgebyr vann inkl. mva	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Gj.snitt 2021-2031
Scenario 1	5 524	5 701	5 873	5 974	6 728	6 825	6 855	6 598	6 571	6 610	6 656	6 356
Scenario 2	5 524	5 598	6 148	6 149	6 343	6 777	7 266	7 667	7 636	7 669	7 712	6 772
Scenario 3	5 524	5 147	5 217	5 100	5 140	5 422	5 795	6 133	6 110	6 203	6 461	5 659
Scenario 4	5 524	5 345	5 793	5 795	6 002	6 517	6 994	7 457	7 423	7 506	7 754	6 555
Scenario 5	5 524	5 334	5 735	5 770	5 978	6 491	6 957	7 420	7 387	7 470	7 719	6 526

Tabell 1 - Sammenligning av utvikling i normalgebyr inkl. mva. for de ulike scenarioene i perioden 2021-2031

Direkte kapitalkostnader	2021	2022	2023	2024	2025
Scenario 1	13 212 729	15 643 982	15 968 361	16 327 811	15 771 872
Scenario 2	12 999 613	13 913 739	15 921 123	16 585 311	16 886 936
Scenario 3	12 939 336	13 294 189	13 997 972	14 026 999	13 661 934
Scenario 4	12 999 613	14 101 684	16 921 600	17 598 656	18 047 007
Scenario 5	13 002 786	14 053 248	16 627 853	17 471 951	17 921 671

Direkte kapitalkostnader	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Scenario 1	15 484 641	15 209 332	13 608 511	13 062 459	12 807 580	12 569 391
Scenario 2	17 801 244	18 084 574	18 482 524	17 905 186	17 618 796	17 371 266
Scenario 3	14 012 639	13 948 492	14 200 452	13 648 473	13 675 669	14 534 748
Scenario 4	19 555 104	20 005 447	20 890 699	20 287 287	20 262 823	21 070 019
Scenario 5	19 417 636	19 818 686	20 705 982	20 104 613	20 082 194	20 891 433

Tabell 2 - Sammenligning av utvikling i direkte kapitalkostnader for de ulike scenarioene i perioden 2021-2031

3. Forutsetninger

3.1 Driftskostnader

Driftskostnadene består av direkte driftsutgifter, kapitalkostnader knyttet til direkte tjenester, netto indirekte driftsutgifter, samt kapitalkostnader for indirekte tjenester.

Med utgangspunkt i prognostiserte verdier for 2020 som ble fastsatt i kommunens selvkostmodell høsten 2020, har det i simuleringene blitt benyttet en årlig deflator for å simulere kostnadsnivået i årene etter 2020. For alle driftskostnader har det blitt benyttet en deflator på 2,5 %. I tillegg er det fra og med 2021 budsjettet med to nye årsverk tilknyttet gebyrområdet vann. Dette utgjør en økt lønnskostnad på kr 1 350 000 som også er hensyntatt i gebyrsimuleringene.

3.2 Kalkylerente

Kalkylerente, eller kalkulatorisk rentekostnad, er den avkastningen kommunen alternativt kan oppnå ved plassering av netto investeringsbeløp i markedet. I selvkostkalkylen skal kostnadene være uavhengig av finansieringsform. Derfor benyttes det i beregningene en kalkylerente framfor den faktiske renten som kommunen står overfor.

I gjeldende selvkostforskrift¹ er det spesifisert at man skal benytte 5-årig SWAP-rente tillagt et halvt prosentpoeng som kalkylerente. Man finner 5-årig SWAP-rente på kommunalbanken sine hjemmesider: www.kbn.com. Kalkylerenten benyttes til beregning av kalkulatoriske renter på anleggsmidler, samt til å beregne renter tilknyttet kommunens selvkostfond. For årene 2021-2024 er Kommunalbankens anslag per 28.08.2020² som er lagt inn. For årene 2025-2031 er kalkylerenten for 2024 flatt fremskrevet.

År	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 - 2031
Kalkylerente	2,30 %	1,39 %	1,41 %	1,57 %	1,70 %	1,80 %	1,80 %

Tabell 3 - Oversikt kalkylerente i perioden 2019-2031

Ettersom den endelige kalkylerenten for 2020 ikke var kjent ved budsjettering av 2021 så er det et lite avvik på 0,01% mellom budsjettert kalkylerente for 2020 i scenario 1 (1,40%) sammenlignet med faktisk kalkylerente for 2020 (1,39%) som er brukt i scenario 2, 3, 4 og 5.

3.3 Normalgebyr

For å få sammenlignbare tall er vanngebyrene knyttet til et vannforbruk på 120 m³ i året. Gebyret for en normalhusholdning i dette notatet er derfor gitt ved 1 abonnementsgebyr + (forbruksgebyr * 120 m³). Det er følgelig gebyret for en normalhusholdning som utgjør begrepet «normalgebyr» som brukes gjennomgående i resten av notatet.

3.4 Bruk av fond

I gebyrsimuleringen har gebyrnivået forsøksvis blitt jevnet ut så godt som mulig. Det er forutsatt at overskudd (eventuelt fremførbart underskudd) som oppstår på gebyrområdene skal tilbakeføres til abonnentene i løpet av en femårsperiode. Dette er i tråd med generasjonsprinsippet innenfor selvkost. En konsekvens av dette kan være at årsgebyrene i enkelte år må nedjusteres for å etterleve praksisen om tilbakeføring av fondsmidler i løpet av fem år.

3.5 Vekting mellom fast og variabel del av årsgebyret

I «Forskrift om vann- og avløpsgebyr, Hitra kommune, Sør-Trøndelag» er det forutsatt at samlede abonnementsgebyrer (den faste delen av årsgebyret) fortrinnsvis skal dekke de forventede kapitalkostnadene på gebyrområdet.

I scenario 1 (den opprinnelige budsjettmodellen til kommunen) var det budsjettert med at 34,82% av gebyrinntektene skulle komme inn over den faste delen av årsgebyret.

I gebyrsimuleringen i scenario 2 er det forutsatt at også 34,8% av de totale gebyrinntektene skal komme inn over abonnementsgebyret. Det impliserer at resten av gebyrinntektene (65,2%) kommer inn over den variable delen av årsgebyret.

I scenario 3, 4 og 5 er det forutsatt at 36,3% av gebyrinntektene skal kommer inn over fastleddet.

¹ Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer

² <https://www.kbn.com/om-oss/nyheter/2020/anslag-kalkylerente-pr-august-2020/>

Scenario 3 og 4 vil dermed, forutsatt at alt annet er likt, ha et noe høyere abonnementsgebyr (fastledd) og en litt lavere kubikkpris sammenlignet med scenario 1 og 2. Dette vil dog ha marginalt å si for en normalabonnt i kommunen som kun betaler ett abonnementsgebyr og bruker 120 m³ med vann årlig.

4. Scenario 1: Forventet gebyrnivå 2021-2031 som presentert som grunnlag for budsjett 2021

I dette kapittelet presenteres det forventede gebyrnivået i Hitra kommune med utgangspunkt i kommunens selvkostmodell som lå til grunn for 2021-budsjettet. Tabellene og årsgebyrene som presenteres i dette kapittelet er dermed identiske med oversikten som ble presentert i kommunens selvkostmodell som ble brukt ved budsjett 2021, samt i budsjettnotatet som ble oversendt til kommunen i november 2020. Det er dette, sammen med de generelle forutsetningene som nevnes i kapittel 3, som utgjør forutsetningene for scenario 1.

Ved budsjettering er det en rekke usikre faktorer som legges til grunn, herunder blant annet fremtidig kalkylerentenivå, utvikling i antall brukere og generell etterspørsel. Resultatet for 2020 var heller ikke kjent når budsjettet for 2021 ble fastlagt høsten 2020. Dette fører til avvik mellom 2020-prognosene i budsjettet for 2021 og resultatene fra den faktiske etterkalkylen for 2020.

Eksempelvis hadde kommunen forventet et underskudd tilknyttet gebyrområdet vann på kr 770 000 i 2020, mens det ved etterkalkyle viste seg at kommunen i 2020 faktisk gikk med et overskudd på kr 2 217 000.

Følgende investeringsplaner lå til grunn for kommunens budsjett for gebyrområdet vann i 2021:

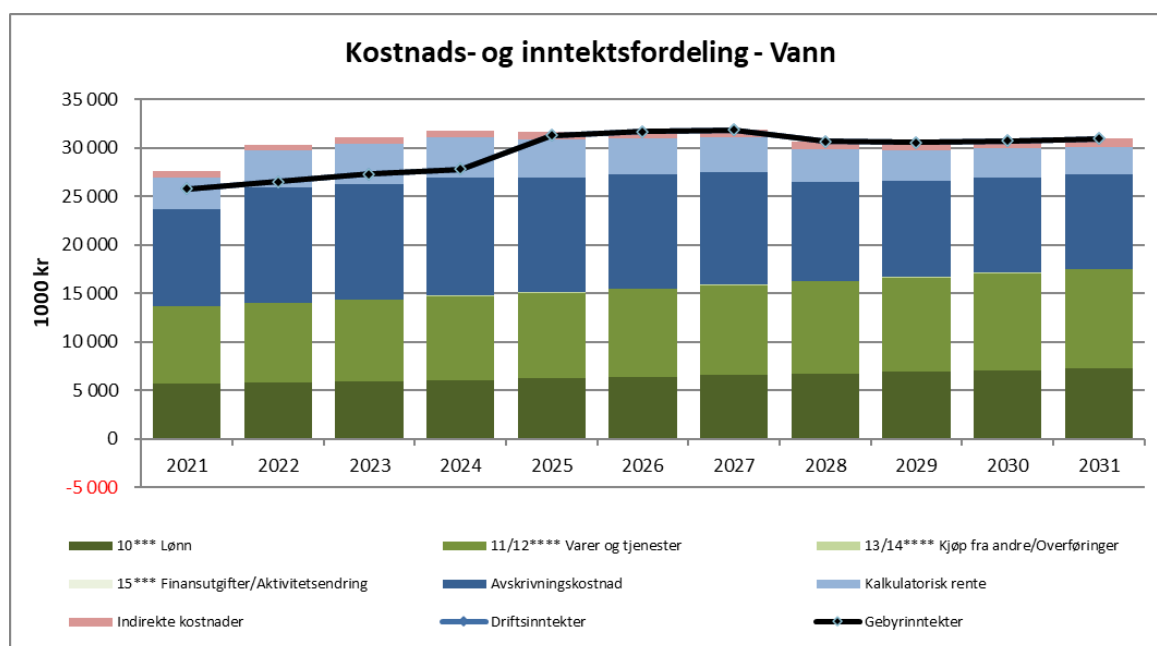
Gebyrområde	Prosjekt	Beskrivelse	Investert (årstall)	Tatt i bruk (årstall)	Levetid (år)	Bruttokostnad (ekskl. mva.) (kr)
Vann	6753	SKIFTE AV MEMBRAN-DOLMØYA VBA	2021	2021	6	2 000 000
Vann	6754	SKIFTE AV MEMBRAN-FILLAN VBA	2021	2021	6	2 000 000
Vann	6755	SKIFTE AV MEMBRAN STRANDAVANNET VBA	2021	2021	6	4 000 000
Vann	6752	AUTOMATBOM VED LARSSKOGVANNET(2020)	2021	2021	10	170 000
Vann	6731	Vannledning Lynglia-Skaget	2021	2021	40	585 000
Vann	6733	Sjøledning Hallset	2021	2021	40	407 000
Vann	6741	DOLMØY VBA-NY UTSLIPPSLEDNING	2021	2021	40	800 000
Vann	6743	Investeringsbehov Sunde	2021	2021	40	5 000 000
Vann	6748	HOVEDPLAN VANN, AVLØP OG VANNMILJØ(2020)	2021	2021	40	1 500 000
Vann	6751	TRYKKØKNING VANNFORSYNING ULVØYA(2020)	2021	2021	40	2 904 000
Vann	6736	VAR-KASPARAUNET-VA TIL KONTAKTP.(2018)	2021	2021	40	1 400 000
Vann	6749	PRØVETAKINGSPLAN NYE VANNVERK(2020)	2021	2021	40	500 000
Vann	6748	HOVEDPLAN VANN, AVLØP OG VANNMILJØ(2020)	2021	2021	40	500 000
Vann	6738	BOBILTØMMESTASJON(2018)	2021	2021	40	500 000
Vann		Investeringer 2022	2022	2022	40	10 000 000
Vann		Investeringer 2022	2023	2023	40	10 000 000

Tabell 4 -Scenario 1: Investeringer vann 2021-2023

De planlagte investeringene vil medføre økte kapitalkostnader i form av avskrivnings- og rentekostnader i perioden.

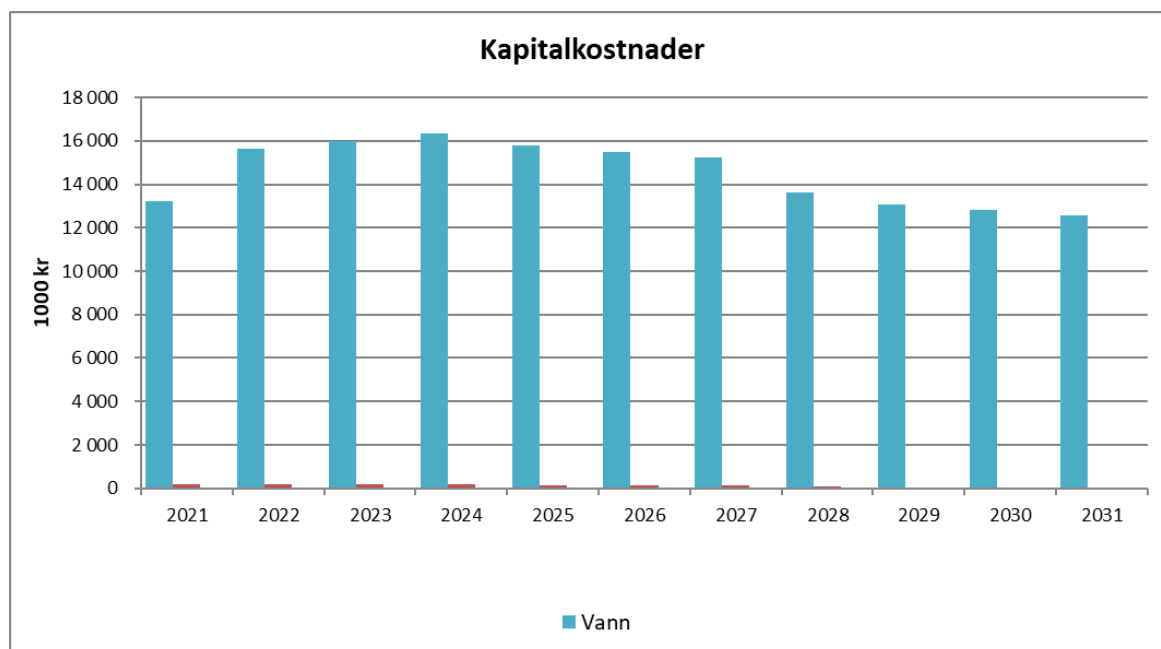
4.1 Scenario 1: Utvikling i kostnads- og inntektsfordeling vann 2021-2031

Som nevnt i kapittel 3.1 er det forutsatt at alle direkte- og indirekte driftsutgifter tilknyttet gebyrområdet vann øker med 2,5% årlig. Kapitalkostnadene (avskrivningskostnader og kalkulatoriske rentekostnader) i scenario 1 utvikler seg i takt med investeringsplanene som er presentert like ovenfor her.

Graf 1 - Scenario 1: Forventet utvikling i kostnader og inntekter vann i perioden 2021-2031

Slik grafen illustrerer er det i hovedsak økte kapitalkostnader på nye investeringer som medfører økningen i det totale kostnadsnivået i perioden fra 2021-2024. Dette underbygges ytterligere av den neste grafen.

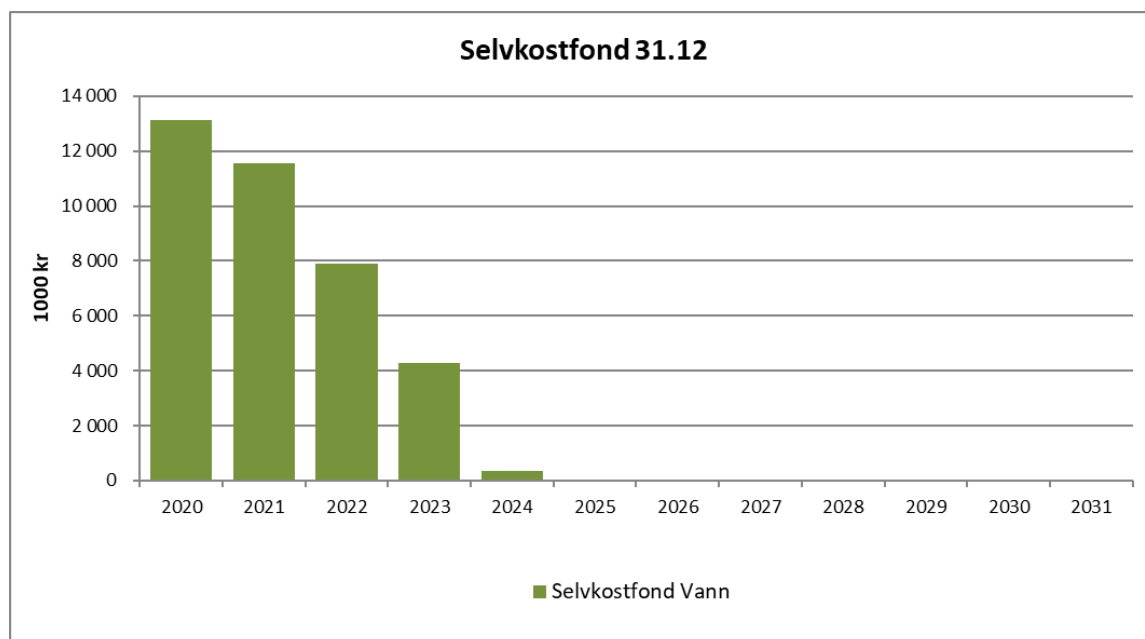

Graf 2 - Scenario 1: Forventet utvikling i kapitalkostnader vann i perioden 2021-2031

Fra og med 2024 ser vi en utflating i kapitalkostnadene, og derav det totale gebyrgrunnlaget, ettersom kommunen i scenario 1 kun har lagt inn forventede investeringer frem til og med 2023.

4.2 Scenario 1: Utvikling i selvkostfond vann 2020 til 2031

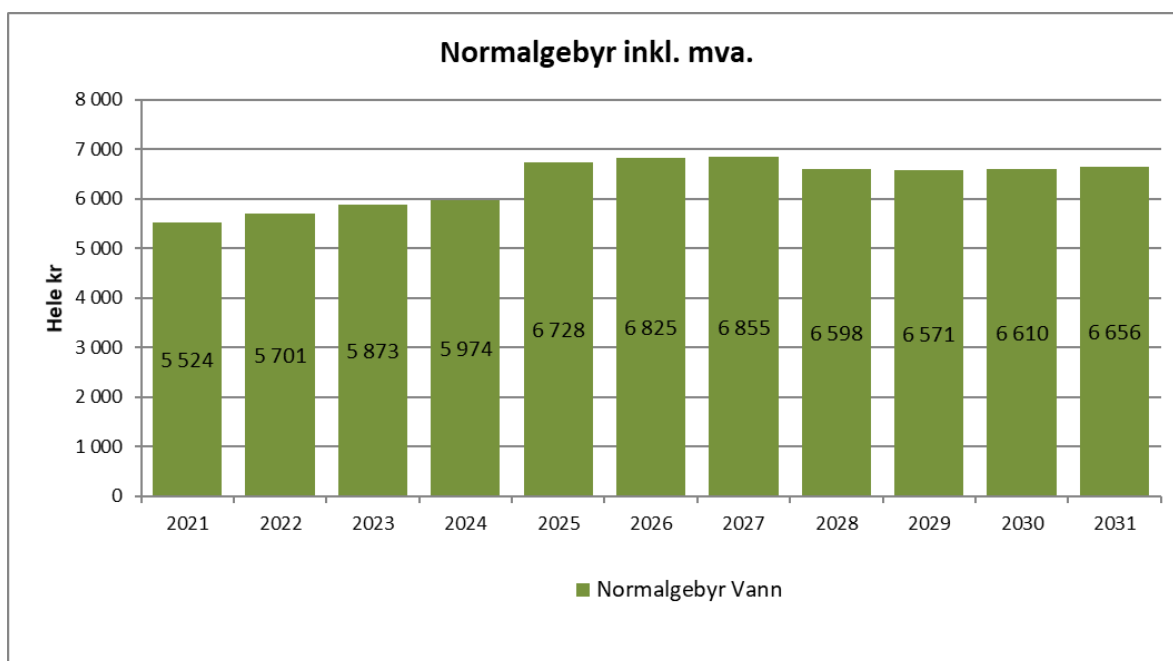
I scenario 1 er det videre forutsatt at selvkostfondet på vann skal være tilbakeført abonnentene i Hitra kommune innen 2025. Det gir følgende utvikling i selvkostfondet i perioden fra 2020-2030:

Graf 3 - Scenario 1: Forventet utvikling i utgående selvkostfond vann i perioden 2020-2031

4.3 Scenario 1: Utvikling i normalgebyr vann 2021 til 2031

Tabellen og grafen nedenfor viser forventet utvikling i normalgebyret for gebyrområdet vann i perioden 2021 til 2031 i tråd med forutsetningene i scenario 1. Dette er det samme gebyrnivået som ble presentert i budsjettnotatet til Hitra kommune for 2021. Normalgebyret i Hitra kommune baserer seg på et årlig forbruk på 120 m³.

Graf 4 - Scenario 1: Forventet utvikling i normalgebyr vann inkl. mva. i perioden 2021-2031

Normalgebyr vann	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Årsgebyr eksklusiv mva.	4 419	4 561	4 699	4 779	5 382	5 460	5 484	5 278	5 257	5 288	5 324
Årsgebyr inklusiv mva.	5 524	5 701	5 873	5 974	6 728	6 825	6 855	6 598	6 571	6 610	6 656
Endring i gebyr fra året før (%)		3,2 %	3,0 %	1,7 %	12,6 %	1,4 %	0,4 %	-3,7 %	-0,4 %	0,6 %	0,7 %
Endring i gebyr fra 2021 (%)		3,2 %	6,3 %	8,1 %	21,8 %	23,5 %	24,1 %	19,4 %	18,9 %	19,6 %	20,5 %

Tabell 5 - Scenario 1: Forventet utvikling i normalgebyr vann 2021-2031

Grafen og tabellen viser en forventet økning i normalgebyret inkl. mva fra kr 5 524 i 2021 til kr 6 656 i 2031. Dette tilsvarer en prosentvis økning i perioden på 20,5%.

5. Scenario 2: Gebyrsimulering - Forventet kostnads- og gebyrnivå 2021-2031 som følge av økte investeringskostnader i tråd med hovedplan for vann

I gebyrsimuleringen i scenario 2 forutsettes det at Hitra kommune investerer kr 163 825 000 i tråd med planene i hovedplan for vann for årene fra 2021-2031. Investeringene forventes å påløpe i følgende takt:

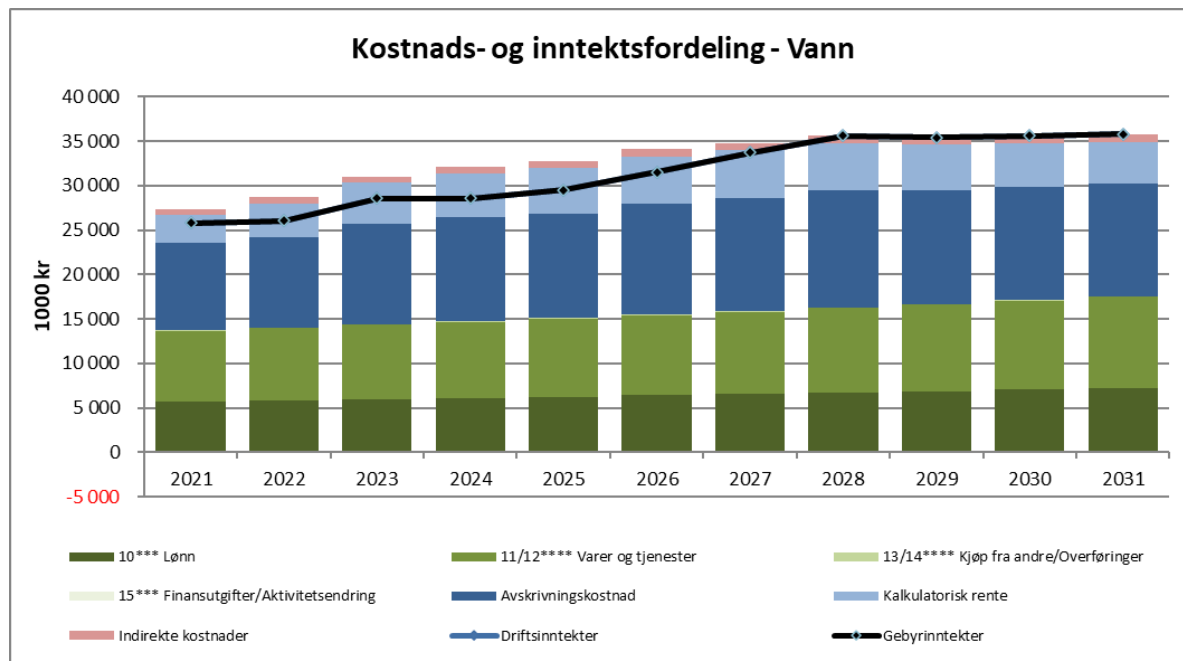
Gebyrområde	Prosjekt	Beskrivelse	Investert (årstall)	Tatt i bruk (årstall)	Levetid (år)	Bruttokostnad (ekskl. mva.) (kr)
Vann	Hovedplan	Sammenknytning Fillan og Sandstad vannverk	2021	2021	40	6 000 000
Vann	Hovedplan	Ny vannledning Slåttavika-Røssvik ifm utbedring av fylkesvei	2021	2021	40	2 500 000
Vann	Hovedplan	Hopsjø-Småge vannverk (admin.utgifter)	2021	2021	40	50 000
Vann	Hovedplan	Sammenknytning Fillan og Sandstad vannverk	2022	2022	40	26 500 000
Vann	Hovedplan	Tranvikan vannverk (overtakelse av gjeld)	2022	2022	40	12 000 000
Vann	Hovedplan	Bjørnevågen vannverk	2022	2022	40	4 500 000
Vann	Hovedplan	Fillvågen/Ulvvågen nye trykkøkingsstasjoner	2022	2022	40	6 200 000
Vann	Hovedplan	Oppgradere fordelingskum Fillvågveien	2022	2022	40	2 000 000
Vann	Hovedplan	Fillheia-Brøgholmen, ledning	2022	2022	40	2 000 000
Vann	Hovedplan	Ny vannledning Slåttavika-Røssvik ifm utbedring av fylkesvei	2022	2022	40	2 500 000
Vann	Hovedplan	Hopsjø-Småge vannverk (admin.utgifter)	2022	2022	40	50 000
Vann	Hovedplan	Utrede fremtidige vannkilder	2022	2022	40	500 000
Vann	Hovedplan	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2022	2022	40	500 000
Vann	Hovedplan	Ny pumpestasjon Larskogsvannet	2022	2022	40	2 000 000
Vann	Hovedplan	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2023	2023	40	500 000
Vann	Hovedplan	Ny pumpestasjon Larskogsvannet	2023	2023	40	2 000 000
Vann	Hovedplan	Fillheia, nytt høydebasseng	2023	2023	40	10 000 000
Vann	Hovedplan	Lynglia-Skaget, ny vannledning(overført fra gammel plan)	2023	2023	40	600 000
Vann	Hovedplan	Hallset-Ingeborgvik, sjøledning (overført fra gammel plan)	2023	2023	40	425 000
Vann	Hovedplan	Sanering, fornyelse ledningsanlegg generelt	2024	2024	40	5 000 000
Vann	Hovedplan	Fornyelse/ utbedring høydebasseng Vettaveien Hemnskjela	2024	2024	40	1 000 000
Vann	Hovedplan	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2024	2024	40	500 000
Vann	Hovedplan	Fillheia, nytt høydebasseng	2024	2024	40	10 000 000
Vann	Hovedplan	Sanering, fornyelse ledningsanlegg generelt	2025	2025	40	5 000 000

Vann	Hovedplan	Investeringsbehov/ Nytt vannbehandlingsanlegg Sunde	2025	2025	40	10 000 000
Vann	Hovedplan	Sammenknytning Vingvågen-Sunde, overføringsledning	2025	2025	40	5 500 000
Vann	Hovedplan	Bukta-Sætra (Hestvika), vannledning(overført fra gammel plan)	2025	2025	40	1 500 000
Vann	Hovedplan	Høydebasseng Sunde	2025	2025	40	10 000 000
Vann	Hovedplan	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2025	2025	40	500 000
Vann	Hovedplan	Sanering, fornyelse ledningsanlegg generelt	2026	2026	40	5 000 000
Vann	Hovedplan	Sammenknytning Sunde-Sandstad, overføringsledning	2026	2026	40	6 000 000
Vann	Hovedplan	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2026	2026	40	500 000
Vann	Hovedplan	Sanering, fornyelse ledningsanlegg generelt	2027	2027	40	5 000 000
Vann	Hovedplan	Fjellværøya, nytt høydebasseng	2027	2027	40	15 000 000
Vann	Hovedplan	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2027	2027	40	500 000
Vann	Hovedplan	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2028	2028	40	500 000
Vann	Hovedplan	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2029	2029	40	500 000
Vann	Hovedplan	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2030	2030	40	500 000
Vann	Hovedplan	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2031	2031	40	500 000

Tabell 6 -Scenario 2: Forventede investeringer vann i tråd med hovedplan i perioden 2021-2031

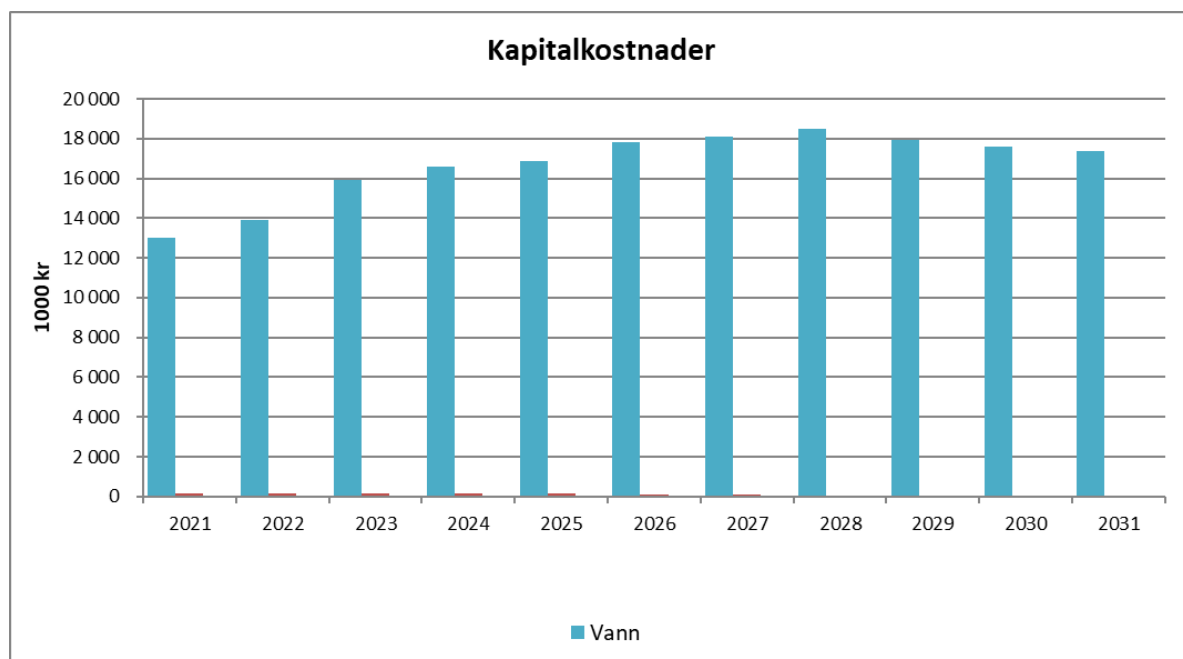
5.1 Scenario 2: Utvikling i kostnads- og inntektsfordeling vann 2021-2031

Ettersom det ikke er lagt opp til økninger i de direkte og indirekte driftsutgiftene som følge av overtakelsen av private vannverk er det dermed økte kapitalkostnader som utgjør økningen i det totale gebyrgrunnlaget i gebyrsimuleringen i scenario 2 sammenlignet med scenario 1.

Graf 5 - Scenario 2: Forventet utvikling i kostnader og inntekter vann i perioden 2021-2031

Som det er illustrert i graf 5 når kapitalkostnadene i scenario 2 sitt toppnivå i 2028. Dette underbygges ytterligere av graf 6 nedenfor.

Graf 6 - Scenario 2: Forventet utvikling i kapitalkostnader vann i perioden 2021-2031

Grunnen til dette er at avskrivningskostnadene på gjennomførte investeringer begynner å løpe først året etter at anlegget er tatt i bruk. Etersom 2027 er det siste året hvor det er planlagt å gjennomføre vesentlige investeringer så vil kapitalkostnadene nå sitt toppnivå i det påfølgende året, 2028.

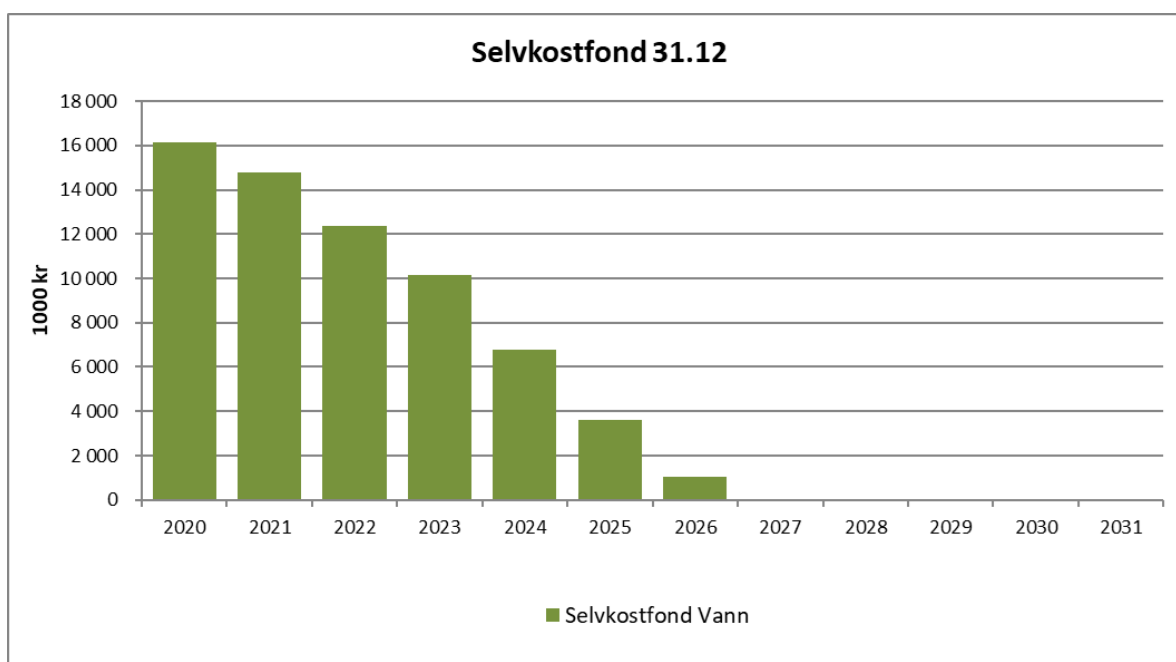
5.2 Scenario 2: Utvikling i selvkostfond vann 2021 til 2031

Som nevnt i innledningen til kapittel 4 viste den faktiske etterkalkylen for 2020 et langt bedre resultat enn det som var forventet når budsjettet for 2021 ble lagt høsten 2020.

Dette medfører at Hitra kommune faktisk begynner 2021 med kr 16 152 000 på selvkostfondet tilknyttet vann. I budsjettnotatet som ble utarbeidet høsten 2020 hadde man forutsatt at inngangsverdien på selvkostfondet i 2021 «bare» skulle være kr 13 145 000.

Kommunen har dermed noen millioner ekstra de kan bruke som «buffer» for å jevne ut den forventede gebyrøkningen i scenario 2, 3, 4 og 5 så godt som mulig.

Grafen nedenfor illustrerer utviklingen i selvkostfondet i perioden. I gebyrsimuleringen er det forutsatt at selvkostfondet skal være tilbakeført abonnentene i kommunen innen 2027.

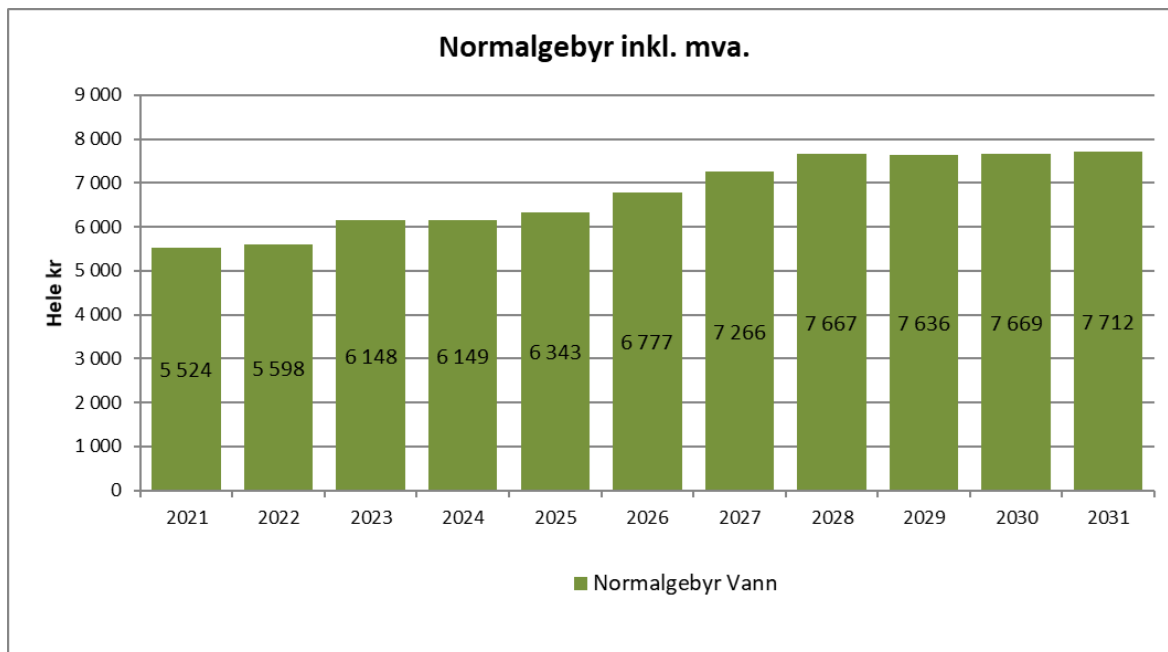

Graf 7 - Scenario 2: Forventet utvikling i utgående selvkostfond vann i perioden 2020-2031

5.3 Scenario 2: Utvikling i normalgebyr vann 2021 til 2031

Grafen og tabellen nedenfor viser forventet utvikling i normalgebyret for gebyrområdet vann i perioden 2021 til 2031 i tråd med forutsetningene fra gebyrsimuleringen for scenario 2.

Normalgebyret for en abonnent i Hitra kommune baserer seg på et årlig forbruk på 120 m³.

Graf 8 - Scenario 2: Forventet utvikling i normalgebyr vann inkl. mva i perioden 2021-2031

Normalgebyr vann	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Årsgebyr eksklusiv mva.	4 419	4 478	4 918	4 919	5 074	5 422	5 812	6 133	6 109	6 135	6 170
Årsgebyr inklusiv mva.	5 524	5 598	6 148	6 149	6 343	6 777	7 266	7 667	7 636	7 669	7 712
Endring i gebyr fra året før (%)		1,3 %	9,8 %	0,0 %	3,2 %	6,9 %	7,2 %	5,5 %	-0,4 %	0,4 %	0,6 %
Endring i gebyr fra 2020 (%)		1,3 %	11,3 %	11,3 %	14,8 %	22,7 %	31,5 %	38,8 %	38,2 %	38,8 %	39,6 %

Tabell 7 - Scenario 2: Forventet utvikling i normalgebyr vann i perioden 2021-2031

Grafen og tabellen ovenfor viser at dersom de planlagte investeringene i hovedplanen for vann gjennomføres i forventet takt så forventes det en økning i normalgebyret på 39,6% fra 2021 til 2031. Gebyrøkningen vil i hovedsak skje i perioden frem til 2028 og deretter flate ut.

6. Scenario 3: Gebyrsimulering - Forventet kostnads- og gebyrnivå 2021-2031 som følge av økte investeringskostnader tilknyttet overtakelse av private vannverk

I gebyrsimuleringen i scenario 3 forutsettes det at Hitra kommune investerer kr 89 942 000 i overtakelse av private vannverk i årene fra 2022-2030. Investeringene forventes å påløpe i følgende takt:

Gebyrområde	Prosjekt	Beskrivelse	Investert (årstall)	Tatt i bruk (årstall)	Levetid (år)	Bruttokostnad (ekskl. mva.) (kr)
Vann	Overtakelse private vannverk	Hopsjø-Småge vannverk (overtagelse av gjeld)	2022	2022	40	12 000 000
Vann	Overtakelse private vannverk	Svenes vannverk	2022	2022	40	3 250 000
Vann	Overtakelse private vannverk	Herøya vannverk	2022	2022	40	100 000
Vann	Overtakelse private vannverk	Myranes	2022	2022	40	2 792 000
Vann	Overtakelse private vannverk	Ytre Ansnes vannverk	2022	2022	40	5 800 000
Vann	Overtakelse private vannverk	Hestnes vannverk	2025	2025	40	13 750 000
Vann	Overtakelse private vannverk	Asmundvåg vannverk	2025	2025	40	3 750 000
Vann	Overtakelse private vannverk	Ansnes Midtre vannverk	2026	2026	40	1 500 000
Vann	Overtakelse private vannverk	Grefsnesvågen vannverk	2027	2027	40	10 000 000
Vann	Overtakelse private vannverk	Helgebostad	2027	2027	40	5 000 000
Vann	Overtakelse private vannverk	Strøm vannverk	2030	2030	40	32 000 000

Tabell 8 - Oversikt over forventede investeringer som følge av overtakelse av private vannverk

Slik tabellen nedenfor illustrerer medfører overtakelsen av de private vannverkene at Hitra kommune får 540 nye abonnenter tilkoblet det kommunale ledningsnett. De nye abonnentene vil koble seg på ledningsnett og betale fullt årsgebyr til kommunen i perioden fra 2021 til 2023.

Antall abonnenter	2021	2022	2023
Nye abonnenter ved overtaking - Fastledd bolig	140	340	540

Tabell 9 - Oversikt over antall nye abonnenter fra private vannverk

Av tabellen ovenfor ser man at det forventes at 140 abonnenter kobler seg til ledningsnettet i 2021, og deretter 200 pr. år i 2022 og 2023. Det er ikke forutsatt at det tilkobles nye abonnenter etter 2023.

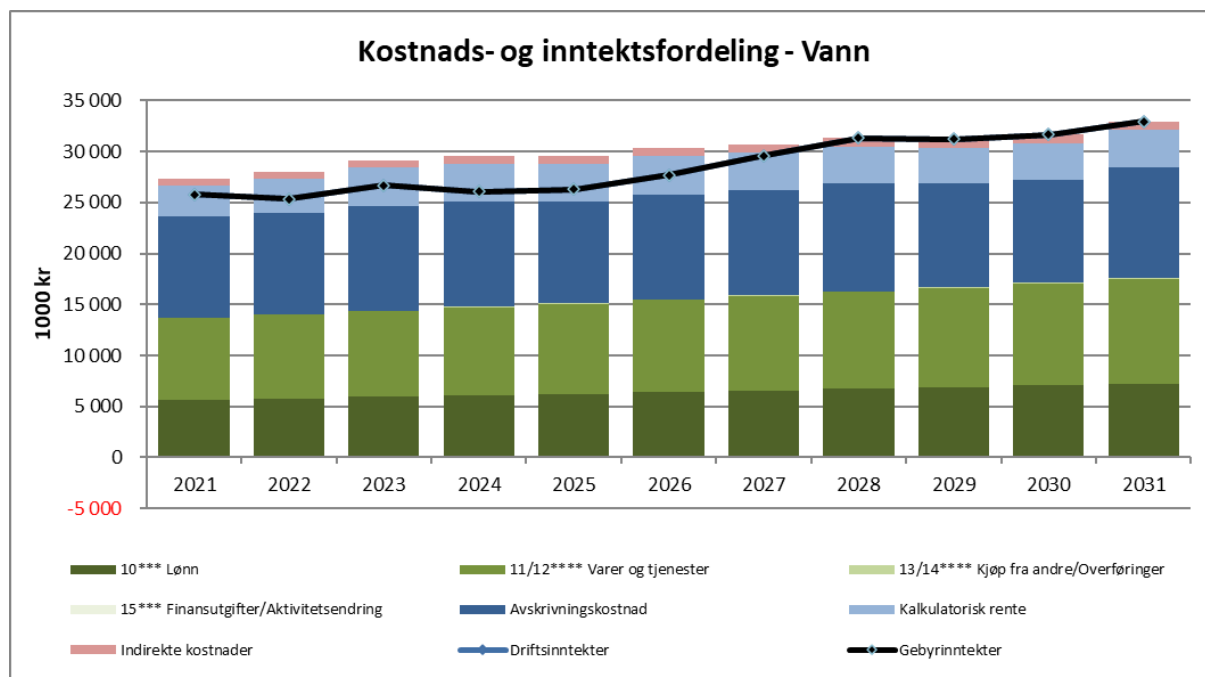
Det forventes at de nye abonnentene i snitt belastes for 100 m³ hver, slik tabellen nedenfor illustrerer.

Stipulert forbruk	2021	2022	2023
Nye abonnenter ved overtaking - Stipulert bolig	14 000	34 000	54 000

Tabell 10 - Oversikt forventet forbruk nye abonnenter fra private vannverk

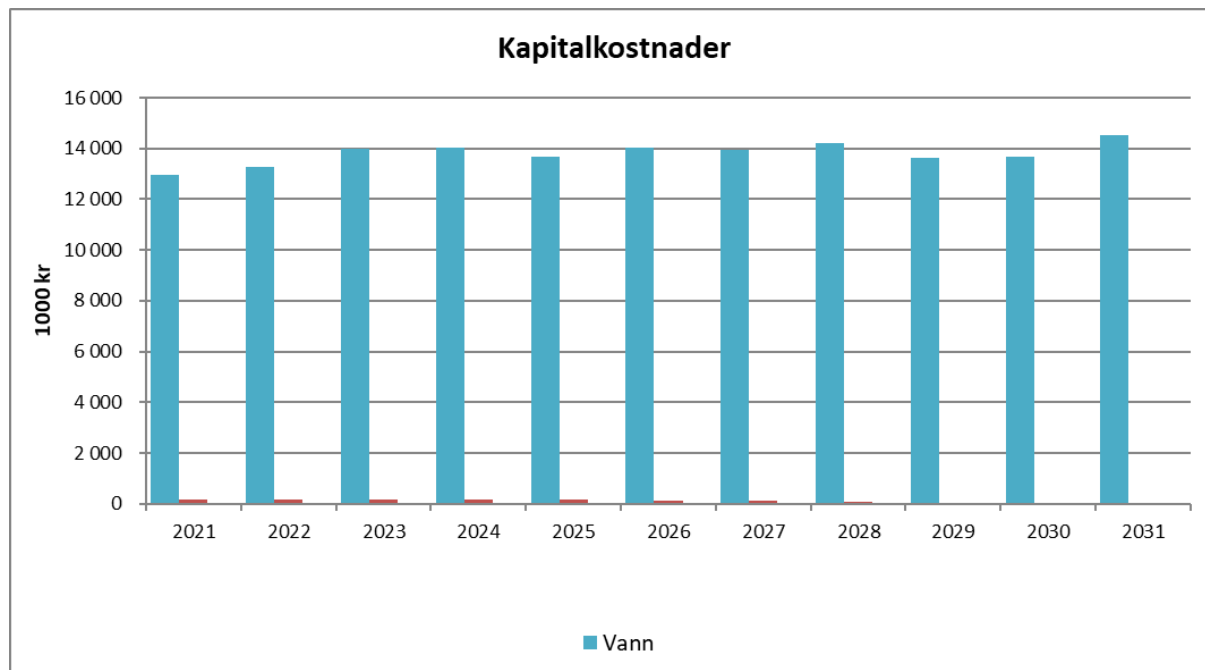
6.1 Scenario 3: Utvikling i kostnads- og inntektsfordeling vann 2021-2031

Etttersom det ikke er lagt opp til økninger i de direkte og indirekte driftsutgiftene som følge av overtakelsen av private vannverk er det dermed økte kapitalkostnader som utgjør økningen i det totale gebyrgrunlaget i gebyrsimuleringen i scenario 3 sammenlignet med scenario 1.

Graf 9 - Scenario 3: Forventet utvikling i kostnader og inntekter vann i perioden 2021-2031

Som det er illustrert i graf 9 når kapitalkostnadene i scenario 3 sitt toppnivå i 2031. Dette underbygges ytterligere i graf 10 nedenfor.

Graf 10 - Scenario 3: Forventet utvikling i kapitalkostnader vann i perioden 2021-2031

Grunnen til dette er at avskrivningskostnadene på gjennomførte investeringer begynner å løpe først året etter at anlegget er tatt i bruk. Etersom det forventes å investere kr 32 millioner i overtakelse av Strøm Vannverk i 2030 så vil kapitalkostnadene nå sitt toppnivå i det påfølgende året, 2031.

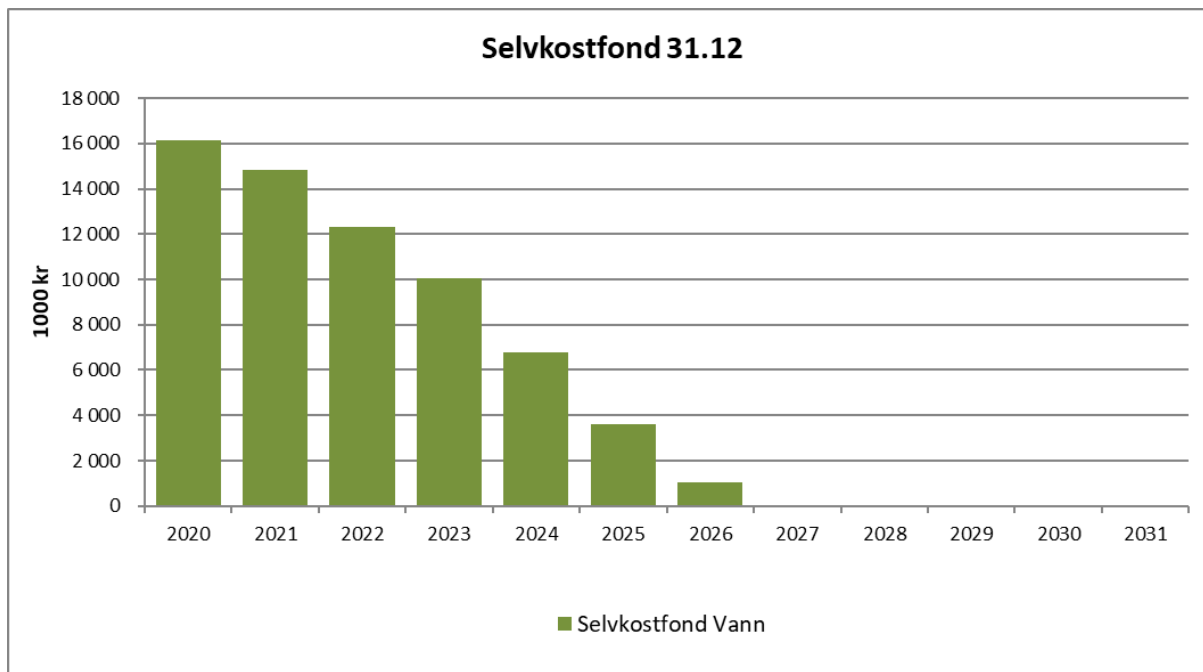
6.2 Scenario 3: Utvikling i selvkostfond vann 2021 til 2031

Som nevnt i innledningen til kapittel 4 viste den faktiske etterkalkylen for 2020 et langt bedre resultat enn det som var forventet når budsjettet for 2021 ble lagt høsten 2020.

Dette medfører at Hitra kommune faktisk begynner 2021 med kr 16 152 000 på selvkostfondet tilknyttet vann. I budsjettnotatet som ble utarbeidet høsten 2020 hadde man forutsatt at inngangsverdien på selvkostfondet i 2021 «bare» skulle være kr 13 145 000.

Kommunen har dermed noen millioner ekstra de kan bruke som «buffer» for å jevne ut den forventede gebyrøkningen i scenario 2, 3, 4 og 5 så godt som mulig.

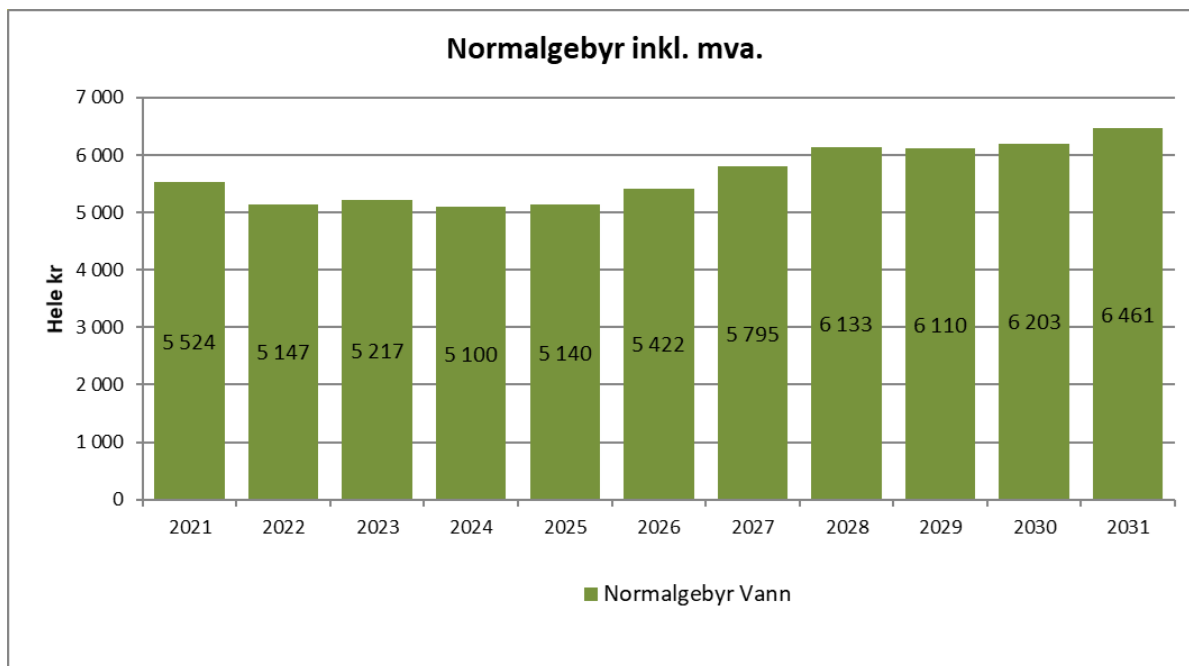
Grafen nedenfor illustrerer utviklingen i selvkostfondet i perioden. I gebyrsimuleringen er det forutsatt at selvkostfondet skal være tilbakeført abonnentene i kommunen innen 2027.

Graf 11 - Scenario 3: Forventet utvikling i utgående selvkostfond vann i perioden 2020-2031

6.3 Scenario 3: Utvikling i normalgebyr vann 2021 til 2031

Grafen og tabellen nedenfor viser forventet utvikling i normalgebyret for gebyrområdet vann i perioden 2021 til 2031 i tråd med forutsetningene fra gebyrsimuleringen for scenario 3. Normalgebyret for en abonnent i Hitra kommune baserer seg på et årlig forbruk på 120 m³.

Graf 12 - Scenario 3: Forventet utvikling i normalgebyr vann inkl. mva i perioden 2021-2031

Normalgebyr vann	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Årsgebyr eksklusiv mva.	4 419	4 117	4 173	4 080	4 112	4 337	4 636	4 906	4 888	4 962	5 169
Årsgebyr inklusiv mva.	5 524	5 147	5 217	5 100	5 140	5 422	5 795	6 133	6 110	6 203	6 461
Endring i gebyr fra året før (%)		-6,8 %	1,4 %	-2,2 %	0,8 %	5,5 %	6,9 %	5,8 %	-0,4 %	1,5 %	4,2 %
Endring i gebyr fra 2020 (%)		-6,8 %	-5,6 %	-7,7 %	-7,0 %	-1,9 %	4,9 %	11,0%	10,6%	12,3%	16,9%

Tabell 11 -Scenario 3: Forventet utvikling i normalgebyr vann i perioden 2021-2031

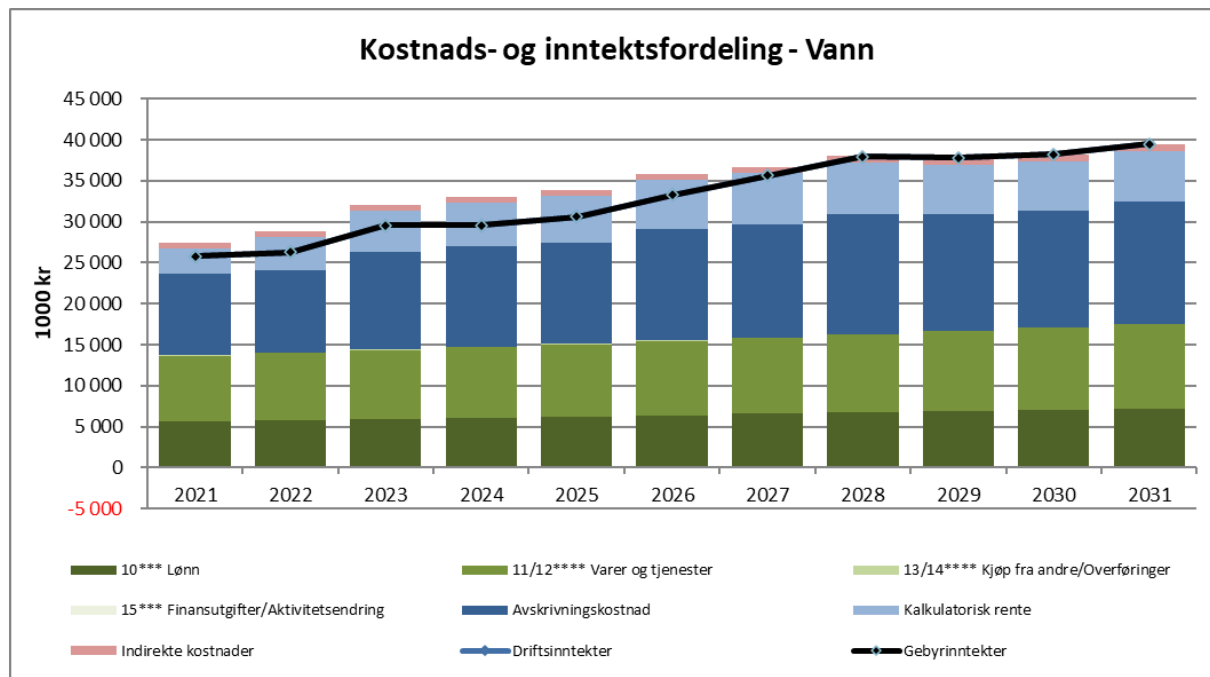
Grafen og tabellen ovenfor viser at dersom de planlagte investeringene i overtakelse av private vannverk gjennomføres i forventet takt så forventes det en økning i normalgebyret på 16,9% fra 2021 til 2031. Noe av grunnen til at gebyrøkningen forventes å bli lavere enn i scenario 2 er at kommunen vil ha 540 nye abonnenter å fordele investeringskostnadene ut på.

7. Scenario 4: Gebyrsimulering - Forventet kostnads- og gebyrnivå 2021-2031 som følge av økte investeringskostnader i tråd med hovedplan for vann og overtakelse av private vann

I gebyrsimuleringen i scenario 4 slås forutsetningene i scenario 2 og 3 sammen og man ser dermed på utviklingen i kostnader- og gebyrnivå dersom Hitra kommune investerer kr 163 825 000 i tråd med hovedplan for vann, samt investerer kr 89 942 000 i overtakelse av private vannverk. Den totale investeringskostnaden i scenario 4 summerer seg dermed til kr 253 767 000 for perioden fra 2021-2031. Investeringene påløper i samme takt som det er forutsatt i henholdsvis scenario 2 og 3 i de foregående kapitlene.

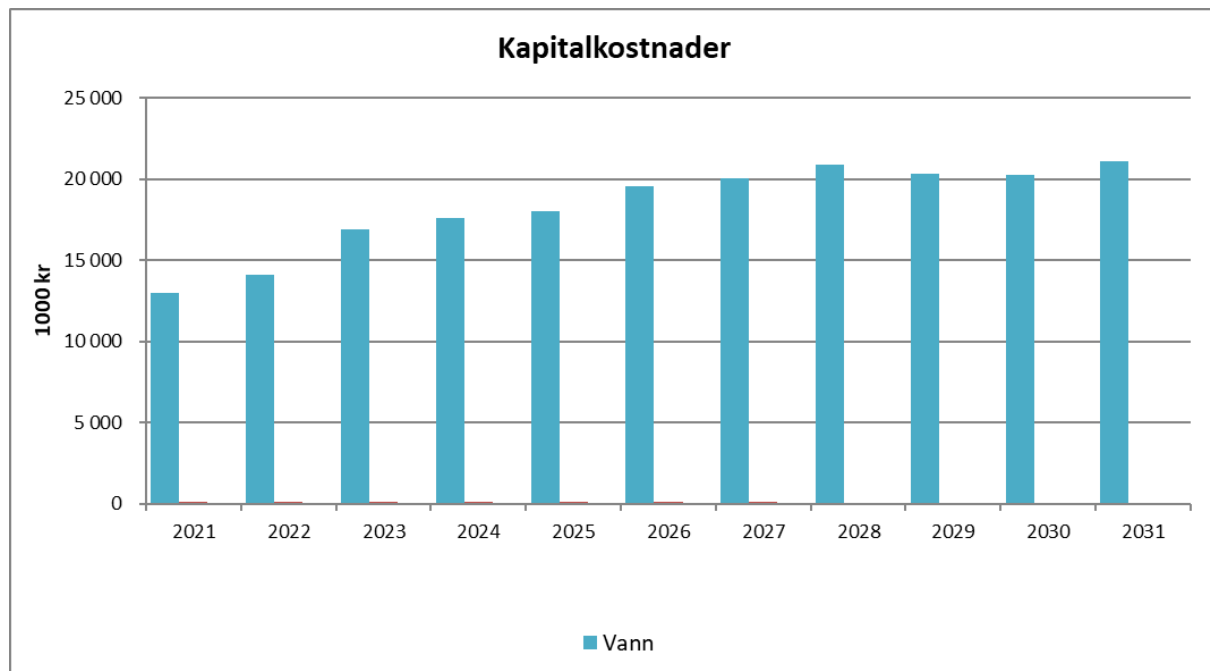
7.1 Scenario 4: Utvikling i kostnads- og inntektsfordeling vann 2021-2031

Ettersom det ikke er lagt opp til økninger i de direkte og indirekte driftsutgiftene som følge av investeringene i hovedplanen for vann, samt overtakelsen av private vannverk er det dermed økte kapitalkostnader som utgjør økningen i det totale gebyrgrunnlaget i gebyrsimuleringen i scenario 4 sammenlignet med scenario 1.

Graf 13 - Scenario 4: Forventet utvikling i kostnader og inntekter vann i perioden 2021-2031

Som det er illustrert i graf 13 når kapitalkostnadene i scenario 4 sitt toppnivå i 2031. Dette underbygges ytterligere av graf 14 nedenfor.

Graf 14 - Scenario 4: Forventet utvikling i kapitalkostnader vann i perioden 2021-2031

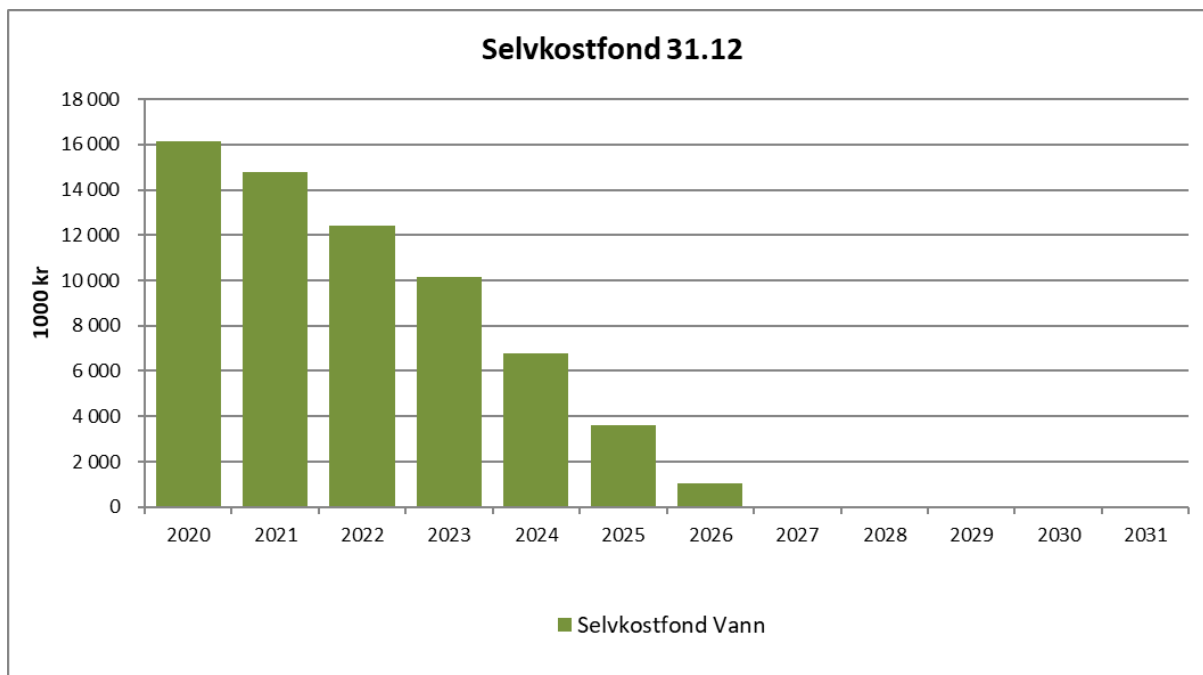
7.2 Scenario 4: Utvikling i selvkostfond vann 2021 til 2031

Som nevnt i innledningen til kapittel 4 viste den faktiske etterkalkylen for 2020 et langt bedre resultat enn det som var forventet når budsjettet for 2021 ble lagt høsten 2020.

Dette medfører at Hitra kommune faktisk begynner 2021 med kr 16 152 000 på selvkostfondet tilknyttet vann. I budsjettnotatet som ble utarbeidet høsten 2020 hadde man forutsatt at inngangsverdien på selvkostfondet i 2021 «bare» skulle være kr 13 145 000.

Kommunen har dermed noen millioner ekstra de kan bruke som «buffer» for å jevne ut den forventede gebyrøkningen i scenario 2, 3, 4 og 5 så godt som mulig.

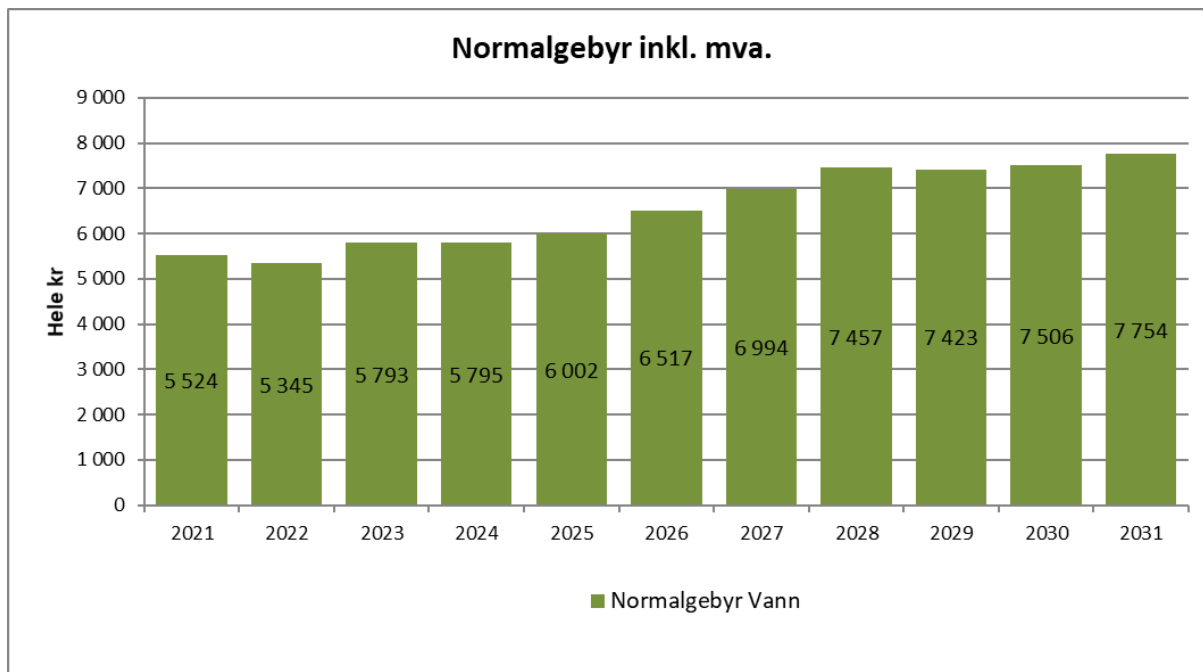
Grafen nedenfor illustrerer utviklingen i selvkostfondet i perioden. I gebyrsimuleringen er det forutsatt at selvkostfondet skal være tilbakeført abonnentene i kommunen innen 2027.

Graf 15 - Scenario 4: Forventet utvikling i utgående selvkostfond vann i perioden 2020-2031

7.3 Scenario 4: Utvikling i normalgebyr vann 2021 til 2031

Grafen og tabellen nedenfor viser forventet utvikling i normalgebyret for gebyrområdet vann i perioden 2021 til 2031 i tråd med forutsetningene fra gebyrsimuleringen for scenario 4. Normalgebyret for en abonnent i Hitra kommune baserer seg på et årlig forbruk på 120 m³.

Graf 16 - Scenario 4: Forventet utvikling i normalgebyr vann inkl. mva i perioden 2021-2031

Normalgebyr vann	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Årsgebyr eksklusiv mva.	4 419	4 276	4 634	4 636	4 801	5 214	5 595	5 965	5 938	6 005	6 203
Årsgebyr inklusiv mva.	5 524	5 345	5 793	5 795	6 002	6 517	6 994	7 457	7 423	7 506	7 754
Endring i gebyr fra året før (%)		-3,2 %	8,4 %	0,0 %	3,6 %	8,6 %	7,3 %	6,6 %	-0,4 %	1,1 %	3,3 %
Endring i gebyr fra 2020 (%)		-3,3 %	4,8 %	4,9 %	8,6 %	18,0%	26,6%	35,0%	34,4%	35,9%	40,3%

Tabell 12 - Scenario 4: Forventet utvikling i normalgebyr vann 2021-2031 i tråd med gebyrsimulering

Grafen og tabellen ovenfor viser at dersom de planlagte investeringene i hovedplanen for vann og overtakelse av private vannverk gjennomføres i forventet takt så forventes det en økning i normalgebyret på 40,3% fra 2021 til 2031.

8. Scenario 5: Gebyrsimulering - Forventet kostnads- og gebyrnivå 2021-2031 som følge av oppdaterte investeringskostnader i tråd med hovedplan for vann og overtakelse av private vann

Gebyrsimuleringen i scenario 5 er i all hovedsak sammenfallende med scenario 4. Den eneste forskjellen mellom de to scenarioene er investeringstakten, samt den totale investeringskostnaden som forventes investert. Den totale investeringskostnaden i scenario 5 summerer seg til kr 249 225 000. Herunder, som i scenario 4, inngår både investeringskostnader i tråd med hovedplan for vann i tillegg til kostnader i forbindelse med overtakelse av private vannverk i kommunen. Investeringene forventes å påløpe i følgende takt:

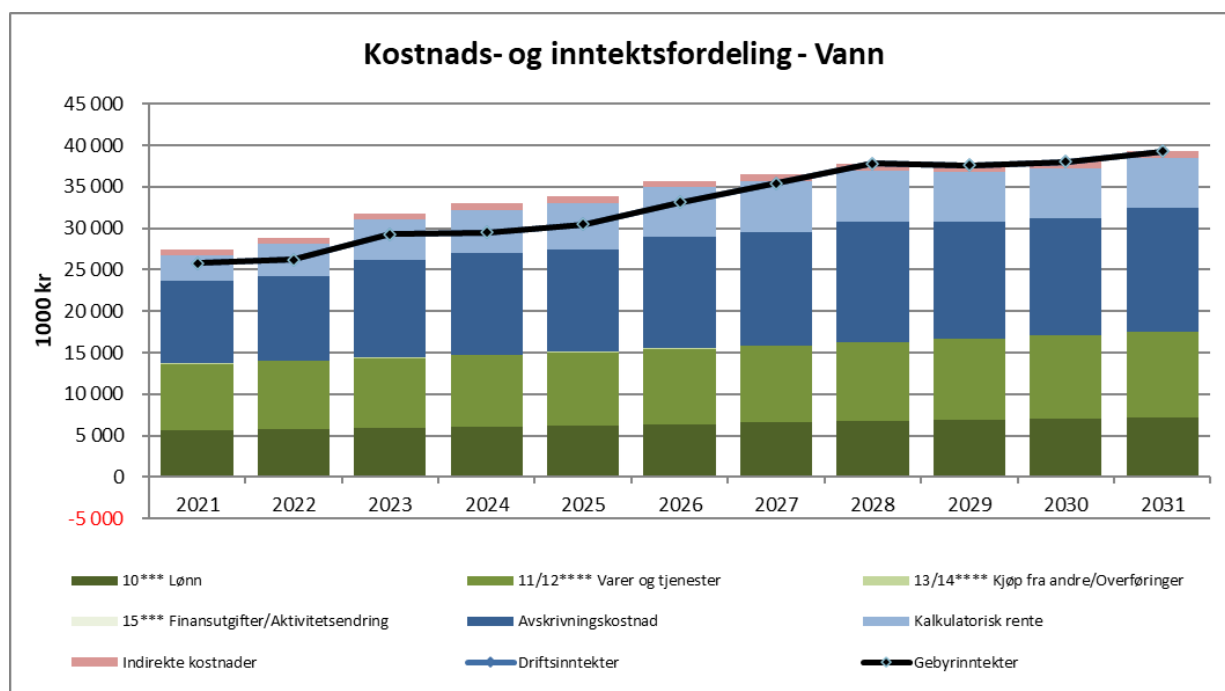
Gebyrområde	Prosjekt	Beskrivelse	Investert (årstall)	Tatt i bruk (årstall)	Levetid (år)	Bruttokostnad (ekskl. mva.) (kr)
Vann	Oppdaterte tiltak	Sammenknytning Fillan og Sandstad vannverk	2021	2021	40	6 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Ny vannledning Slåttavika-Røssvik ifm utbedring av fylkesvei	2021	2021	40	3 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Sammenknytning Fillan og Sandstad vannverk	2022	2022	40	53 200 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Utrede fremtidige vannkilder	2022	2022	40	500 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2022	2022	40	500 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Ny pumpestasjon Larskogsvannet	2022	2022	40	2 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Hopsjø-Småge vannverk (overtagelse av gjeld)	2022	2022	40	12 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Herøya vannverk	2022	2022	40	1 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Sanering, fornyelse ledningsanlegg generelt	2022	2022	40	5 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2023	2023	40	500 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Ny pumpestasjon Larskogsvannet	2023	2023	40	2 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Fillheia, nytt høydebasseng	2023	2023	40	10 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Lynglia-Skaget, ny vannledning(overført fra gammel plan)	2023	2023	40	600 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Hallset-Ingeborgvik, sjøledning (overført fra gammel plan)	2023	2023	40	425 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Sanering, fornyelse ledningsanlegg generelt	2023	2023	40	5 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2024	2024	40	500 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Fillheia, nytt høydebasseng	2024	2024	40	10 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Sanering, fornyelse ledningsanlegg generelt	2024	2024	40	5 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Fornyelse/ utbedring høydebasseng Vettaveien Hemnskjela(Overtatt fra Snillfjord kommune)	2024	2024	40	1 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2025	2025	40	500 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Sanering, fornyelse ledningsanlegg generelt	2025	2025	40	5 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Hestnes vannverk	2025	2025	40	13 750 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Asmundvåg vannverk	2025	2025	40	3 750 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Investeringsbehov/ Nytt vannbehandlingsanlegg Sunde	2025	2025	40	10 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Sammenknytning Vingvågen - Sunde	2025	2025	40	5 500 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Bukta-Sætra (Hestvika), vannledning(overført fra gammel plan)	2025	2025	40	1 500 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Høydebasseng Sunde	2025	2025	40	10 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2026	2026	40	500 000

Vann	Oppdaterte tiltak	Sanering, fornyelse ledningsanlegg generelt	2026	2026	40	5 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Sammenknytning Sunde-Sandstad, overføringsledning	2026	2026	40	6 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2027	2027	40	500 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Sanering, fornyelse ledningsanlegg generelt	2027	2027	40	5 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Fjellværøya, nytt høydebasseng	2027	2027	40	15 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Grefsnesvågen vannverk	2027	2027	40	10 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Helgebostad	2027	2027	40	5 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2028	2028	40	500 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2029	2029	40	500 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2030	2030	40	500 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Strøm vannverk	2030	2030	40	32 000 000
Vann	Oppdaterte tiltak	Automatisere driftsovervåking av ledningsnett	2031	2031	40	500 000

Tabell 13 - Oversikt over forventede investeringer i tråd med forutsetningene i scenario 5

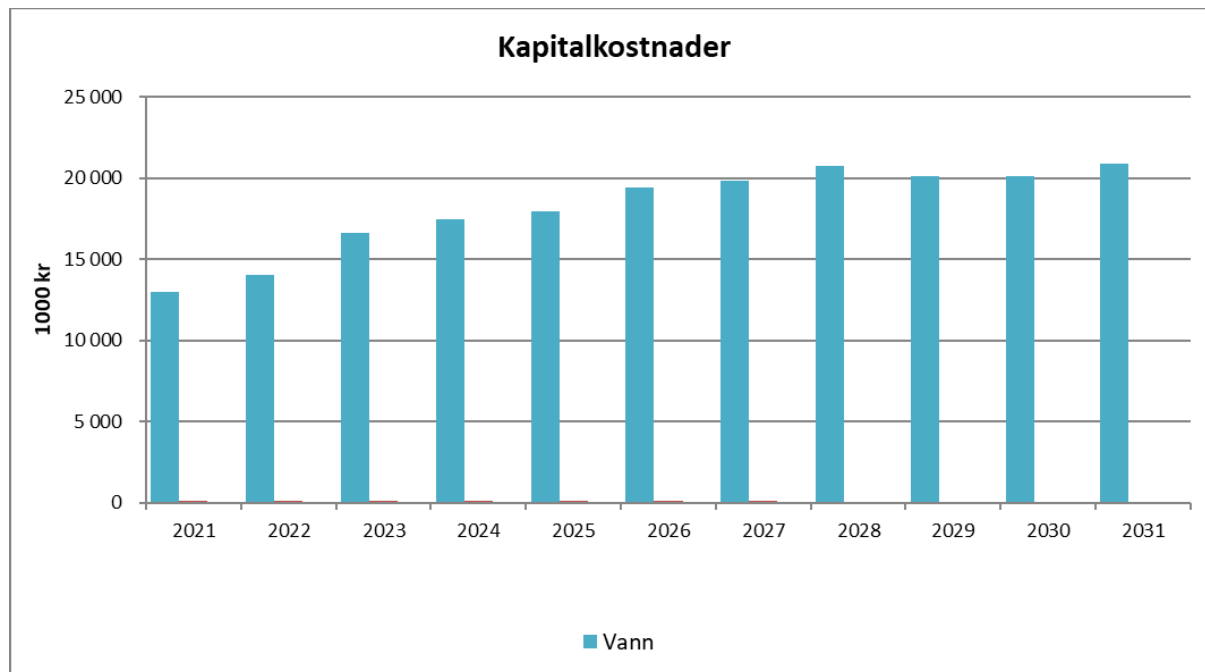
8.1 Scenario 5: Utvikling i kostnads- og inntektsfordeling vann 2021-2031

Ettersom det ikke er lagt opp til økninger i de direkte og indirekte driftsutgiftene som følge av investeringene i hovedplanen for vann, samt overtakelsen av private vannverk er det dermed økte kapitalkostnader som utgjør økningen i det totale gebyrgrunnet i gebyrsimuleringen i scenario 5 sammenlignet med de øvrige scenarioene.

Graf 17 - Scenario 5: Forventet utvikling i kostnader og inntekter vann i perioden 2021-2031

Som det er illustrert i graf 17 når kapitalkostnadene i scenario 4 sitt toppnivå i 2031. Dette underbygges ytterligere av graf 18 nedenfor.

Graf 18 - Scenario 5: Forventet utvikling i kapitalkostnader vann i perioden 2021-2031

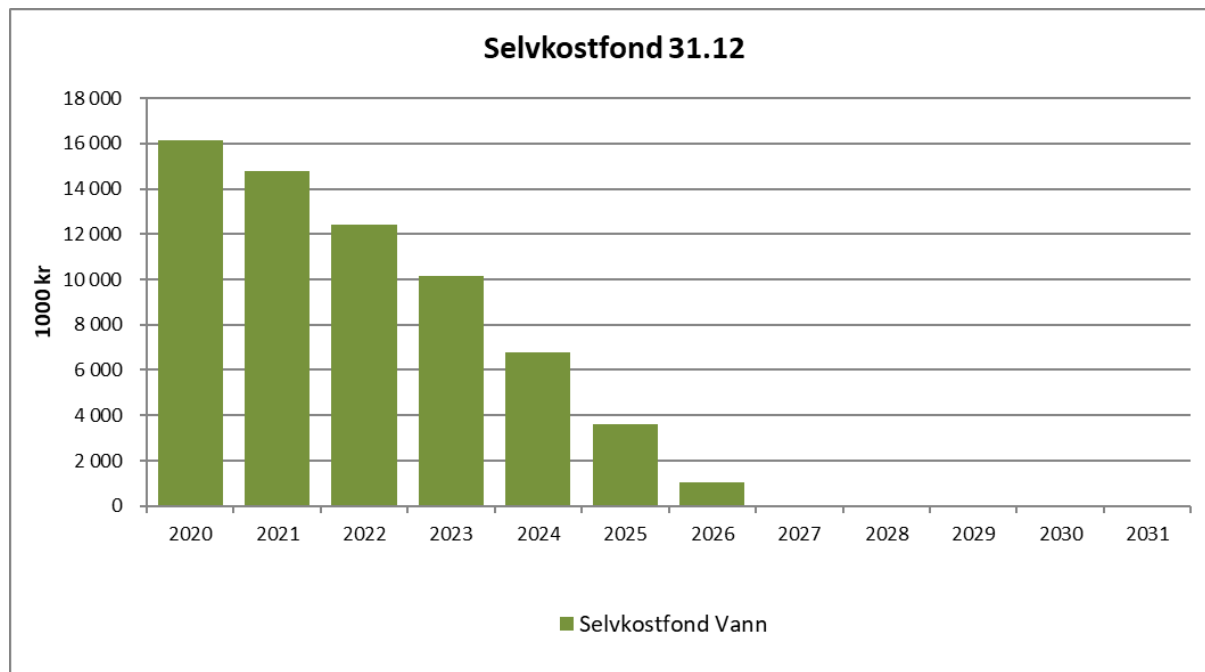
8.2 Scenario 5: Utvikling i selvkostfond vann 2021 til 2031

Som nevnt i innledningen til kapittel 4 viste den faktiske etterkalkylen for 2020 et langt bedre resultat enn det som var forventet når budsjettet for 2021 ble lagt høsten 2020.

Dette medfører at Hitra kommune faktisk begynner 2021 med kr 16 152 000 på selvkostfondet tilknyttet vann. I budsjettnotatet som ble utarbeidet høsten 2020 hadde man forutsatt at inngangsverdien på selvkostfondet i 2021 «bare» skulle være kr 13 145 000.

Kommunen har dermed noen millioner ekstra de kan bruke som «buffer» for å jevne ut den forventede gebyrøkningen i scenario 2, 3, 4 og 5 så godt som mulig.

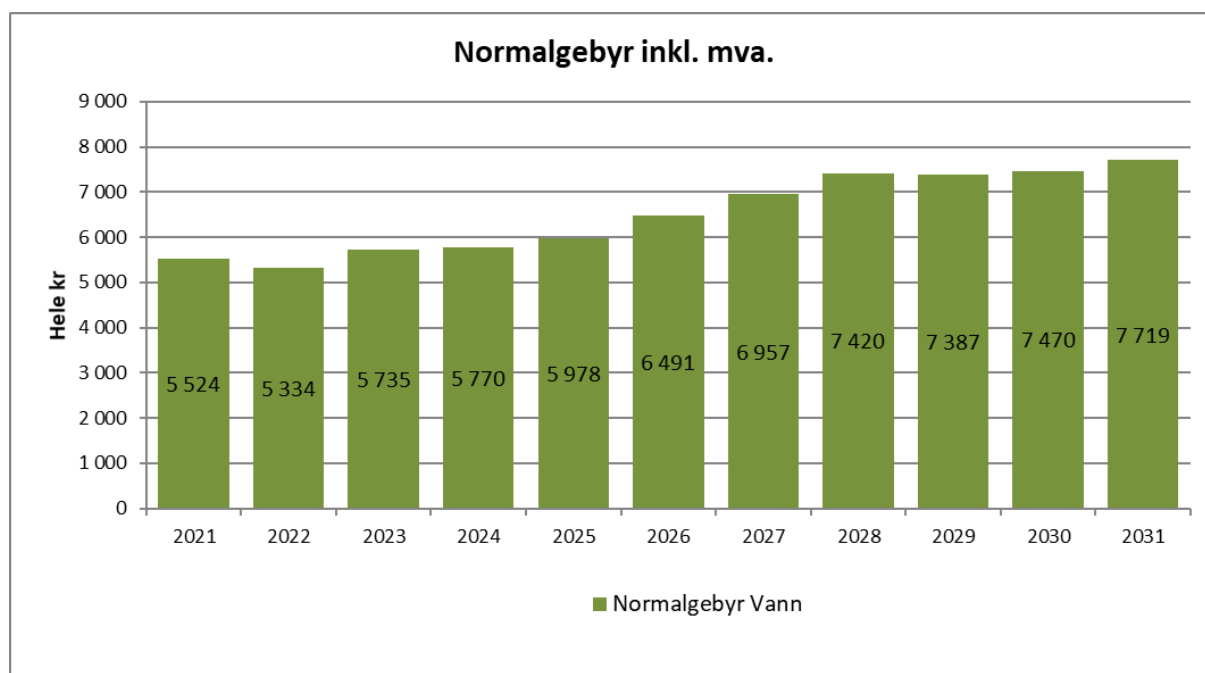
Grafen nedenfor illustrerer utviklingen i selvkostfondet i perioden. I gebyrsimuleringen er det forutsatt at selvkostfondet skal være tilbakeført abonnentene i kommunen innen 2027.

Graf 19 - Scenario 5: Forventet utvikling i utgående selvkostfond vann i perioden 2020-2031

8.3 Scenario 5: Utvikling i normalgebyr vann 2021 til 2031

Grafen og tabellen nedenfor viser forventet utvikling i normalgebyret for gebyrområdet vann i perioden 2021 til 2031 i tråd med forutsetningene fra gebyrsimuleringen for scenario 5. Normalgebyret for en abonnent i Hitra kommune baserer seg på et årlig forbruk på 120 m³.

Graf 20 - Scenario 5: Forventet utvikling i normalgebyr vann inkl. mva i perioden 2021-2031

Normalgebyr vann	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Årsgebyr eksklusiv mva.	4 419	4 267	4 588	4 616	4 782	5 192	5 565	5 936	5 909	5 976	6 175
Årsgebyr inklusiv mva.	5 524	5 334	5 735	5 770	5 978	6 491	6 957	7 420	7 387	7 470	7 719
Endring i gebyr fra året før (%)		-3,4 %	7,5 %	0,6 %	3,6 %	8,6 %	7,2 %	6,7 %	-0,5 %	1,1 %	3,3 %
Endring i gebyr fra 2020 (%)		-3,5 %	3,8 %	4,4 %	8,2 %	17,5%	25,9%	34,3%	33,7%	35,2%	39,7%

Tabell 14 - Scenario 5: Forventet utvikling i normalgebyr vann 2021-2031 i tråd med gebyrsimulering

Grafen og tabellen ovenfor viser at dersom de planlagte investeringene i hovedplanen for vann og overtakelse av private vannverk gjennomføres i forventet takt så forventes det en økning i normalgebyret på 39,7% fra 2021 til 2031.

9. Direkte sammenligning av kostnads- og gebyrnivå mellom de ulike scenarioene

I dette kapittelet sammenlignes kostnads- og gebyrnivået mellom de ulike scenarioene som er presentert i kapittel 4-8.

9.1 Utvikling i kapitalkostnader i perioden 2021 - 2031

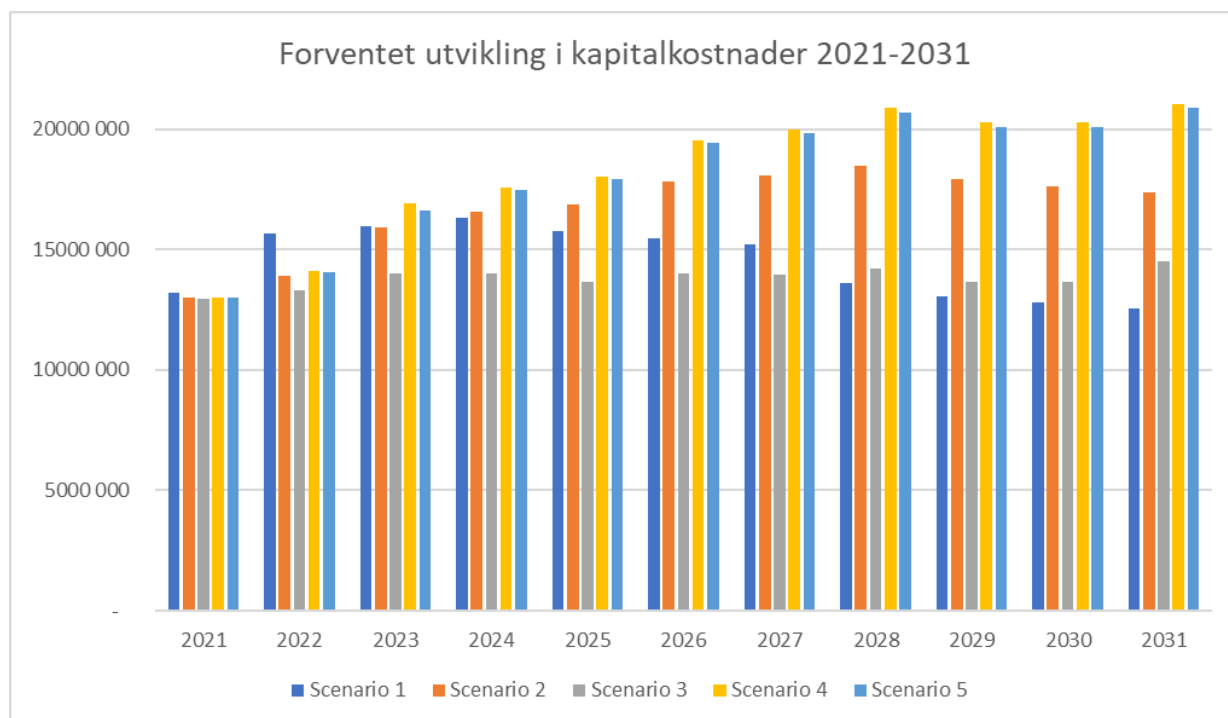
Det er de beregnede kapitalkostnadene (avskrivnings- og rentekostnader) som utgjør forskjellen mellom de ulike scenarioene ettersom det ikke er forutsatt noen økning i de løpende driftsutgiftene som følge av økte investeringskostnader.

Direkte kapitalkostnader	2021	2022	2023	2024	2025
Scenario 1	13 212 729	15 643 982	15 968 361	16 327 811	15 771 872
Scenario 2	12 999 613	13 913 739	15 921 123	16 585 311	16 886 936
Scenario 3	12 939 336	13 294 189	13 997 972	14 026 999	13 661 934
Scenario 4	12 999 613	14 101 684	16 921 600	17 598 656	18 047 007
Scenario 5	13 002 786	14 053 248	16 627 853	17 471 951	17 921 671

Direkte kapitalkostnader	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Scenario 1	15 484 641	15 209 332	13 608 511	13 062 459	12 807 580	12 569 391
Scenario 2	17 801 244	18 084 574	18 482 524	17 905 186	17 618 796	17 371 266
Scenario 3	14 012 639	13 948 492	14 200 452	13 648 473	13 675 669	14 534 748
Scenario 4	19 555 104	20 005 447	20 890 699	20 287 287	20 262 823	21 070 019
Scenario 5	19 417 636	19 818 686	20 705 982	20 104 613	20 082 194	20 891 433

Tabell 15 - Sammenligning av utvikling i direkte kapitalkostnader for scenarioene i perioden 2021-2031

Som forventet er det scenario 4 som vil ha de høyeste kapitalkostnadene i løpet av perioden. Dette underbygges ytterligere av graf 21 nedenfor.

Graf 21 - Sammenligning av utvikling i direkte kapitalkostnader for de ulike scenarioene i perioden 2021-2031

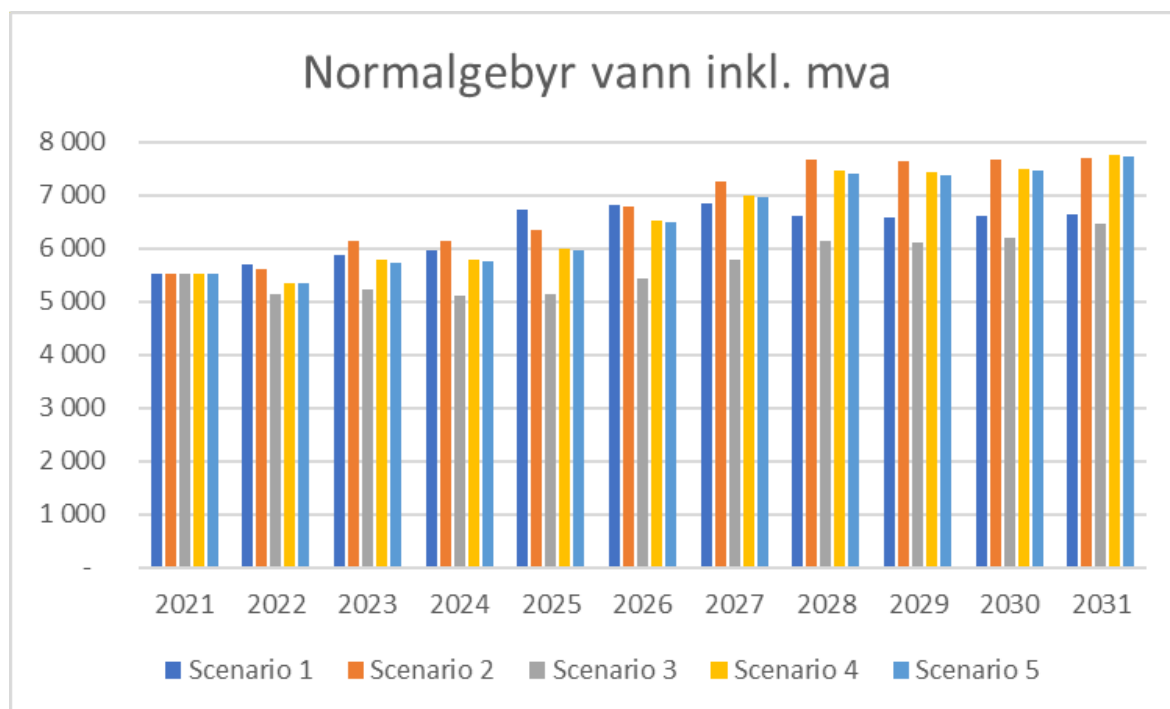
9.2 Utvikling i normalgebyr i perioden 2021 - 2031

Normalgebyr vann inkl. mva	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Gj.snitt 2021-2031
Scenario 1	5 524	5 701	5 873	5 974	6 728	6 825	6 855	6 598	6 571	6 610	6 656	6 356
Scenario 2	5 524	5 598	6 148	6 149	6 343	6 777	7 266	7 667	7 636	7 669	7 712	6 772
Scenario 3	5 524	5 147	5 217	5 100	5 140	5 422	5 795	6 133	6 110	6 203	6 461	5 659
Scenario 4	5 524	5 345	5 793	5 795	6 002	6 517	6 994	7 457	7 423	7 506	7 754	6 555
Scenario 5	5 524	5 334	5 735	5 770	5 978	6 491	6 957	7 420	7 387	7 470	7 719	6 526

Tabell 16 - Sammenligning av utvikling i normalgebyr for de ulike scenarioene i perioden 2021-2031

Som vi ser av tabellen ovenfor kommer scenario 2 ut som det alternativet som gir høyest gjennomsnittlig normalgebyr for abonnentene i Hitra kommune for perioden 2021-2031. I dette alternativet investerer kommunen i tråd med hovedplan for vann, men får altså ingen nye abonnenter å fordele investeringene ut på ettersom det ikke investeres i overtakelse av private vannverk.

Scenario 3 kommer ut som det alternativet som gir det laveste gjennomsnittlige normalgebyr i perioden.

Graf 22 - Sammenligning av utvikling i normalgebyr inkl. mva for de ulike scenarioene i perioden 2021-2031